

NAABRUSPAARID JA KATEGORISEERIMINE NETIKOMMENTAARIDES KUI SIDUSA DIALOOGI LOOMISE VAHENDID

**Tiit Hennoste, Olga Gerassimenko,
Riina Kasterpalu, Mare Koit, Krista Mihkels,
Kirsi Laanesoo, Anni Oja, Andriela Rääbis**

Ülevaade. Artikkel käsitleb netiportaalis ilmunud arvamusteksti ja sellele järgneva kommentaariumi sidususe loomise võtteid, kasutades kvalitatiivse mikroanalüüsi meetodeid vestlusanalüüsi ja rühmakuuluvuse kategoriseerimise analüüsi. Vaadeldavas tekstis on vastandatud kaks noorpoliitikut, üks vasakpoolse opositsioonipartei ja teine liberaalse valitsuspartei esindaja, üks nais- ja teine meessoost.

Analüüs näitab, et üheks sidususe loomise vahendiks on naabruspaarid, millest moodustuvad mikrodialoogid. Kommentaarid seostuvad osalt lähtetekstiga, moodustades paralleelseid dialoogilisi voorupaare (lähtetekst – kommentaar 1/2/3 jne, kommentaar 1 – kommentaar 2 jne). Selle tulemusel moodustub kommentaariumi katkendlik, kohati omavahel põimunud mikrodialoogidest koosnev nn põõsasstruktuur. Teine sidususe saavutamise vahend on teemade ja põhiteksti tegelaste kategoriseerimine rühmadesse. Selle abil luuakse kategooriakomplektide süsteem, mis seob kommentaarid lähtetekstiga ja omavahel.

Seega osutub, et netikommenteerijad ehitavad omavahelise kaudse kirjaliku suhtluse üles otsese suulise dialoogisuhtluse põhimõtetele toetudes.*

Võtmesõnad: internetisuhtlus, kommentaarid, dialoogi struktuur, vestlusanalüüs, rühmakuuluvuse kategoriseerimise analüüs, eesti keel

* Artikli valmimist on toetanud Euroopa Regionaalarengufond Eesti Arvutiteaduse Tippkeskuse kaudu, Eesti Teadusfond (grandid 7503 ja 8558) ning Haridus- ja Teadusministeerium (projektid SF0180078s08, EKKTT09-57 ja EKKTT09-61).

1. Sissejuhatus

Käesolevas artiklis viime läbi juhtumianalüüsi (ingl *case study*, ühe juhtumi analüüsi valiidsuse kohta vt Schegloff 1987), kus uurime tekstide kogumit, mille moodustavad internetiportaalis avaldatud kirjalik arvamustekst ja selle kommentaarid. Hüpoteesiks on, et lähtetekst ja sellele spontaanselt järgnevad kommentaarid moodustavad dialoogilise sidusa struktuuri, mille loovad kommenteerijad ühistegevuse tulemusel, kasutades sealjuures suulise spontaanse dialoogi ehitamise võtteid: naabruspaare ja rühmakuuluvuse kategooriaid.

Esmalt analüüsime, kuidas ja missugustele normidele toetudes ehitavad kommenteerijad ühistegevuse tulemusel üles naabruspaaristruktuuri. Selleks vaatleme nii lähteteksti kui ka kommentaare dialoogiaktidena ja uurime, missugused sidused alamdialoogid luuakse selles dialoogiaktide järjendis. Teiseks analüüsime, milliste kategooriakomplektide abil suhtlejad liigitavad teksti teemaks olevat maailma ning kuidas seostavad oma kommentaare lähtetekstiga ja teiste kommentaaridega.

Artikli ülesehitus on järgmine. 2. osas tutvustame materjali ja kasutatud meetodit. 3. osas rakendame vestlusanalüüsi kommentaariumi kui dialoogi lineaarse struktuuri leidmiseks. 4. osas näitame rühmakuuluvuse kategoriseerimise analüüsi abil, kuidas kommentaarid on omavahel ja lähtetekstiga seotud ühiste kategooriakomplektide ehitamise kaudu. 5. osas teeme kokkuvõtte.

2. Materjal ja meetod

Artikli materjaliks on netiportaalis Delfi 15.01.2010 06:55 ilmunud tekst¹ (vt lisa 1) koos 171 anonüümse kommentaariga. Teksti keskne tegelane on opositsioonis oleva Keskerakonna parlamendifraktsiooni esimees Kadri Simson (edaspidi KS), kes on tõstetud pealkirja ja loo algusesse. Talle on vastandatud võimul oleva Reformierakonna liige ja parlamendi rahanduskomisjoni esimees Taavi Rõivas (TR). Tekst on esitatud selgelt vastanduste abil.

Selliste arvamusedartiklite avaldamise eesmärk on koguda võimalikult palju kommentaare, mis näitab portaali populaarsust ja aitab mõjutada reklaamiandjaid. Iga kommentaator võib kirjutada suvalise hulga kommentaare, keskseks suhtluseesmärgiks on oma seisukohtade avaldamine. Lähteteksti autor ja lähtetekstis esinevad tegelased (kui need on autorist erinevad) tüüpiliselt kommenteerimises ei osale. Kommenteerijad on anonüümised, mistõttu nad avaldavad oma seisukohti vabalt. Moderaator kustutab kommentaari ainult siis, kui see on tema arvates tugevalt ebaeetiline või seadust rikkuv.

Analüüsis on kasutatud kahte kvalitatiivse mikroanalüüsi meetodit: vestlusanalüüsi ja rühmakuuluvuse kategoriseerimise analüüsi.

Vestlusanalüüsi metoodika ja analüütiline raamistik on välja töötatud suulise spontaanse suhtluse mikroanalüüsi alusel. Vestlusanalüüs lähtub sellest, et igasugune suhtlus on üles ehitatud järjenditena, mis on organiseeritud kindlate seaduspärasuste alusel. Vestlusanalüüs kirjeldab vestluse mikrostruktuuri, näidates, kuidas vestlus areneb ja püsib sidusana osalejate koostöö tulemusel (vt sissevaateid Sacks jt 1974, Pomerantz 1984, Schegloff 1990, Sacks 1992, Kasterpalu,

¹ <http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/simson-tootud-kaotavad-lootuse-ja-lahkuvad-estist.d?id=28495983> (20.02.2011).

Gerassimenko 2006, Sidnell 2010). Vestlust reguleerivad vooruvahetussüsteem, järjendiliigendus, parandusmehhanism ja suhtlustegevuse moodustusviis. Suulise suhtluse puhul toimub vooruvahetus selliselt, et voorusiirdekohas teostub üks järgmistest võimalustest:

- kui voor on ehitatud nii, et kõneleja valib järgmise häälesolija, on valitud õigus ja kohustus võtta voor;
- kui järgnevat kõnelejat ei ole osutatud, võib mõni kaasvestlejatest haarata vooru omal algatusel;
- kui järgnevat kõnelejat pole osutatud ja keegi ennast ise ei vali, võib kõnesolija rääkimist jätkata. Viimasel juhul toimub sama protsess järgmises voorusiirdekohas (Sacks jt 1974: 704, Kasterpalu, Gerassimenko 2006: 114).

Meie artikli jaoks on olulisim järjendiliigendusse kuuluv naabruspaarisüsteem, mis on tähtsamaid siduse loomise vahendeid suulises dialoogis. Naabruspaar on kahe kõnevooru (täpsemalt nendega tehtud dialoogiakti/suhtlustegevuse) järjend, milles voorud on omavahel tüüpiliselt (kuid mitte alati) kõrvuti ja omavahel seotud nii, et paari esiliige nõuab teatud tüüpi ja teatud vormiga järelliiget. Nt kindlat tüüpi küsimus nõuab enda järel kindlat tüüpi ja kindla vormistusega vastust (vt Schegloff 2007b, Sidnell 2010: 63). Oodatava järelliikme puudumine avaldub mingil moel naabruspaari esiliikme väljaütleva järgmis(t)es kõnevooru(de)s. Näiteks võib kõneleja pidada pausi, mis osutab järelliikme ootust, korrata oma seisukohavõttu, lisada oma väitele midagi juurde, pakkuda oletatavat vastust jne (Drew 1984, Schegloff 1990).

Rühmakuuluvuse kategoriseerimise analüüs on vestlusanalüüsiga seotud analüüsi- ja tõlgendusmeetod (Sacks 1992, Schegloff 2007a), mis tegeleb sellega, kuidas inimesed ennast, vestluskaaslast ja vestluse aineks olevaid inimesi, nähtusi vms vestluses kategoriseerivad.

Selles meetodis käsitletakse kategoriseerimise põhimõtteid traditsioonilisele ühiskonnateaduslikule lähenemisele vastupidiselt. Põhialuseks on arusaam, et suhtlejad ei võta kasutusele valmis ja loogilisi/teaduslikke kategooriaid, vaid loovad kategooriaid jooksvalt suhtlusprotsessi käigus. Seetõttu ei lähtu analüüs tekstis leiduvate kategooriate otsimisel varem avastatud ja/või loodud mudelitest, vaid uurib mikroanalüüsi abil, kuidas suhtlejad ise antud tekstiloome hetkel objekte, ennast ja suhtluspartnereid kategoriseerivad ja milliseid kategooriate komplekte nad moodustavad. Sealjuures suhestavad nad ennast teiste osalejate esitatud kategooriatega. Nad tõstavad esile teatud tunnuseid, muudavad need partnerite jaoks relevantseks ja partnerid arvestavad sellega oma voorude konstrueerimisel. Selle juures võivad suhtlejad juba loodud kategooriaid sama suhtluse käigus vahetada, muuta, arendada. Teisisõnu: kategoriseerimine selles tähenduses on konkreetse suhtlusolukorraga seotud dialoogiline tegevus.

Kategoriseerimisel on kaks poolt. Ühelt poolt ehitatakse kõneluse objektiks olevate nähtuste kategooriaid. Näiteks kategoriseeritakse jutuks olevaid inimesi kui antud ühiskonna liikmeid, kusjuures kategooriad võivad olla väga erinevad ja sama inimene võib kuuluda mitmesse kategooriasse (nt naine – mees, liberaal – sotsialist – konservatiiv). Kokkukuuluvad kategooriad moodustavad komplekte. Teiselt poolt loovad suhtlejad kategoriseerimise kaudu enda kui osaleja identiteeti antud konkreetse suhtluses. Selliselt ei ole kategoriseerimine n-ö objektiivne tegelikkus, vaid

roll ja positsioon suhtluses. Kokkuvõttes konstrueeritakse teatud objekti või subjekti kohta kategooriate kogum, mis ühendab (või ka lahutab) kategoriseerijaid.

Mõlemad analüüsimeetodid toetuvad tekstide keelelisele mikroanalüüsile, mille abil otsitakse tekstist konkreetseid keelelisi märke, mida kasutades naabuspaare või kategooriaid luuakse.

3. Naabuspaarid kui sidususe looja: põõsasstruktuur

Esmalt analüüsime põhiteksti ja kommentaaride suhteid naabuspaaride seisukohast. Esimene küsimus on, kas suulise suhtluse vooruvahetussüsteem ja sellega seotud naabuspaarisüsteem üldse toimib netikeskkonnas.

Analüüs näitab, et suulise suhtluse vooruvahetusreeglid ei ole internetisuhtlusesse otseselt ülekantavad. Esiteks, ka netis võib kommenteerija valida mõne eelneva kirjutaja oma voorule reageerijaks, pöördudes otse tema poole. Aga kuna suhtlejad on virtuaalses ruumis, ei pea vastajaks valitu reageerima. Valija ei saa isegi kindel olla, et too üldse arvuti juures ehk dialoogiruumis viibib.

Teiseks, kõigil kommenteerijatel on võimalus end igal hetkel ise vooru sõnastajaks valida sõltumata sellest, kas eelneva vooru esitaja valis kedagi või mitte.

Kolmandaks, kommenteerija võib alati jätkata ka ise uue kommentaariga, olenemata sellest, kas ta eelmises kommentaaris valis kedagi jätkajaks või keegi valis ennast ise.

Naabuspaarisüsteem töötab vaid osaliselt. Netikommentaariumi lähtetekst on kirjutatud eesmärgiga saada kommentaare. Seda osutab ühelt poolt kommenteerimisvõimaluse tehniline avamine ja teisalt teksti ehitamine viisil, mis kutsuks kommentaare esile (provokatiivsed väited, konflikt kahe väite vahel jms).

Aga netis ilmunud lähtetekstil puudub selline järelliiget esilekutsuv jõud, nagu on naabuspaari esiliikmel suulises dialoogis. Kommentaariumi lähtetekstile võib järgneda kommentaaride puudumisel pikk paus (kommentaariumi ootusaeg), kuid samal ajal ei muuda väljapanijad teksti kommentaaride puudumisel, vaid see kõrvaldatakse foorumist. St lähteteksti esitaja ei kasuta samu võtteid kui kasutatakse suulises suhtluses naabuspaari järelliikme puudumisel. Teisalt võivad suhtlejad kirjutada samas kommentaariumis tekste, mis pole üldse lähtetekstiga kui naabuspaari esiliikmega seotud.

Samal ajal aga näitab antud tekstikogumi analüüs, et põhiosas naabuspaarisüsteem toimib. Meie lähtetekst on vestlusanalüüsi seisukohast tõlgendatav kui tüüpiline naabuspaari esiliige: seisukohavõtt. Suulises suhtluses ootab see kindlat tüübilist järelliiget: seisukohaga nõustumist või selle tagasi-/ümberlükkamist. Kommentaarid on analüüsivad kui seisukohavõtu järelliikmed, mis toetavad või eitavad lähtetekstis esitatud seisukohti. Samal ajal on need järelliikmed omakorda tõlgendatavad kui seisukohavõttud, olles seega ise uue naabuspaari esiliikmed. Neile võivad reageerida uued kommentaarid.

Selline omavahel naabuspaarisidemega seotud kommentaaride kogum moodustab kokkuvõttes sidusa struktuuri. Milline see struktuur on?

Suulises dialoogis võib kõnelejal küll olla mingi omapoolne plaan teksti arendamiseks, kuid eelkõige peab ta reageerima partneri eelnevale voorule, eriti kui selleks on naabuspaari esiliige. Selliselt moodustab suuline dialoog kõnevoorude

järjendi, kus omavahel on üldjuhul seotud üksteisele vahetult järgnevad voorud. Kaugemaid suhteid kasutatakse harva.

Meie analüüs näitab, et netikommentaariumi lähtetekst ja kommentaarid ei moodusta sellist pideva sidususega voorujärjendit. Esiteks, 85% kommenteerijatest võtab vooru vaid korra, reageerides lähtetekstile, mõnele eelmisele kommentaarile või korruga lähtetekstile ja kommentaarile. Ülejäänud kommenteerijad võtavad sõna mitu korda.

Kuna põhiosas reageeritakse lähtetekstile (60% kommentaaridest), siis ei saagi naabruspaari esi- ja järelliige järgneda teineteisele vahetult (v.a esimene kommentaar), vaid nende vahel asub teiste naabruspaaride liikmeid. Samuti ei pea kommentaarile reageeriv tekst paiknema vahetult kommentaari järel. Osalt võib selle põhjus olla tehniline, osalt aga on põhjuseks asjaolu, et erinevalt suulisest suhtlusest on kirjalikus kommentaariumis inimesel võimalik lugeda kõiki eelnevaid tekste ja valida nende seast endale sobiv/meeldiv tekst reageerimiseks.

Vaatame kolme kommentaari näidet. Kommentaar näites (1) järgneb vahetult lähtetekstile ja moodustab sellega naabruspaari. Kommentaar (2) reageerib samuti lähtetekstile, kuid paikneb sellest kaugemal. Kommentaar (3) on aga otsese pöördumise abil adresseeritud kommentaari (1) autorile. Samal ajal seostub see implitsiitselt lähtetekstiga, andes hinnangu selles esitatud infole. Nii moodustub lähtetekstist ja neist kolmest kommentaarist kokku neli naabruspaari: lähtetekst – kommentaar 1, lähtetekst – kommentaar 2, lähtetekst – kommentaar 3 ja kommentaar 1 – kommentaar 3. Viimased kaks moodustavad omakorda koos kolmikstruktuuri.

(1) Naljakas, 15.01.2010 07:13

on lugeda nende eluvõraste ametnikukeste lastemulinat:)

Kahe jalaga maapeale oleks tulnud tulla vähemalt aasta tagasi ja siis oleks vaja olnud hakata kiirelt mingeid lahendusi otsima. Aga ei, nemad hakkavad tatti pritsima siis, kui inimesed ise on juba enamuses valitud teinud: kellel võimalus, on siit lahkunud; kellel vedas, leidis töö; kehvemas seisus on need, kes veel lahendust pole leidnud. Kui üheski lahenduses ei saa isegi kaudselt meie ametnikehorde tänada ja pettumus selles riigis on juba kõigil käes, kes ei kuulu ametnikerivvi.

Aga nojah, selles on ju ka loogika sees. Eelmise aasta alguses polnud mõtet veel loosungeid karjuma hakata, sest Riigikogu valimisteni liiga palju aega ja oleks tulnud hakata veel tööd ka tegema:)

(2) tegelikult, 15.01.2010 07:19

Esimees Simson tegutsebki selle nimel, et Eesti võimalikult halvasti välja näeks, inimeste usaldus riigi vastu kaoks ning inimesed lahkuksid. Seda ränka tööd teevad kesikud rõõmsalt koostöös oravatega.

(3) kuule lollike Naljakas, 15.01.2010 07:20

mida sa siin hommiku vara plõksid. Otse loomulikult on see ideaalne idee keskerakonna poolt. Vastik juba vaadata seda ilikumist, et kui keskerakond siis ükski mõte ja idee ei sobi. Kuhu on meid reformierakond viinud või mida andnud. Ise olles ettevõtja võin öelda kohe, et kui selline seadus sotsmaksude kohapealt vastu võetaks, annaks ma tööd 6 le inimesele. Aga kuna sots maksud on nii kõrged, viiks see mind hetke olukorras pankrotti.

Sellise naabruspaarikasutuse tulemuseks on struktuur, milles moodustub hulk paralleelseid mikrodialoge, mis kohati omavahel põimuvad. Kuna põhiosa voo-
rudest moodustavad omavahel sidumata harud, mis on otseseostes lähtetekstiga,
oleme nimetanud selle põõsasstruktuuriks. Lähtetekst on “põõsa” juur, millest
kasvab välja palju harusid – kommentaare, kusjuures neist omakorda võib harg-
neda “võsusid” (nagu kommentaar 1 – kommentaar 3). Kuna kommentaarid on
ajas lineaarselt järjestatud, siis on “põõsas” pigem maapinnal roomav taim, mille
harud ja võsud paiknevad kõik ühel sirgel, kattes üksteist osaliselt.

4. Rühmakuuluvuse kategoriseerimine kui sidususe looja

Rühmakuuluvuse kategoriseerimise analüüs lähtub nagu vestlusanalüüski suulisest
suhtlusest. Siinne analüüs erineb sellest kahes aspektis. Esiteks, meie analüüsi-
materjal on kirjalik, mitte suuline suhtlus. Teiseks, nagu näitasime eelmises pea-
tükis, on netikommentaariumis erinevalt suulisest lineaarsest dialogist tegemist
põõsasstruktuuriga.

Analüüsitavas kommentaariumis kasutatud kategooriad jagunevad kolme kihti.
Üheks kihiks on lähteloo temaga seotud kategooriad. Teise kihi loovad lähteteksti
seisukohtade esitajad (autor, tsiteeritavad inimesed). Kolmanda kihi moodustavad
kommenteerijad, kes kategoriseerivad kas eksplitsiitselt või implitsiitselt ka ennast.
Kaks esimest kihti loovad sidususe tekstis. Kolmas kiht loob sidususe suhtlejate
eneste ning suhtlejate ja lähteteksti vahel.

Ühelt poolt annavad lähteteksti kategooriad lähtekoha kommenteerijatele. Need
omakorda ei kasuta ära kõiki kategooriaid, vaid valivad neist ainult osa, muutes need
enda ja kogu suhtluse jaoks keskseks ja relevantseks. Teisalt ei ole kommenteerijad
seotud kohustusega püsida ainult lähteteksti kategooriate piires, vaid võivad omalt
poolt juurde tuua uusi kategooriaid või nende komplekte.

Et oma kommentaar teise kommentaari või lähtetekstiga siduda, kasutavad
kommenteerijad nii eksplitsiitseid kui ka implitsiitseid vahendeid. Vaatame esmalt
kommentaari sidumise vahendeid, seejärel analüüsime kategoriseerimise kasu-
tamist dialoogis sidususe loomiseks.

4.1. Vahendid

Dialoogi sidususe loomise eksplitsiitsed vahendid on näiteks otsene adressaadile
viitamine nime, kasutajanime või tsitaadi abil.

Näites (4) pöördub kommenteerija adressaadi poole, viidates talle kasutaja-
nimega (*to-töötult Kadrile*), näites (5) seob kommenteerija oma kommentaari
teise kommentaariga tsitaadi abil (*Eksite, härra!, ilma rahata ei õnnestu kuskile
minna*). Samas leidub hulk kommentaare, kus eksplitsiitne adressaadile viitamine
puudub.

(4) to-töötult Kadrile, 15.01.2010 07:41

Savisaarel pole häda midagi. Üks paremaid sellest pundist. Mersu jutt on ka
puhas reformikate kriitika keskerakonna suunas, nii nagu enamused jutud.

Vaata Ansipit. Teda sõidutab 7ne BMW ja taga sõidab X5 BMW. Lausa kahe autoga ja need ei ole 700000 eeki autod. Need on ikka üle 1,5 milj. kumbagi kohta.

- (5) Eksite, härra!, 15.01.2010 08:17
ilma rahata ei õnnestu kuskile minna
Muuseas, õnnestub! Tunnen meest, kes läks Soome sisuliselt tühjade tas-
kutega. Nüüd töötab seal juba varasügisest saati.

Kommenteerimine on dialoogiline tegevus. Ka sellised kommentaarid, kus puudu-
vad eksplitsiitsed viitamisvahendid, reageerivad kas lähtetekstile, mõnele teisele
kommentaaris või mõlemale korraga. Järelikult peavad kommenteerijad oma kom-
mentaaris sidumiseks kasutama teksti pealispinna all peidus olevaid vahendeid
või võtteid. Analüüsime näiteks kommentaare (6), (7) ja (8).

- (6) Kaisa, 15.01.2010 07:42
Las lahkuvad need luuserid. Saab õhu puhtamaks.
- (7) olgu, 15.01.2010 08:57
ükskõik, kui sitt, kodumaad ma ei jäta
- (8) puuslik, 15.01.2010 09:26
parem mujal tööl kui eestis töötu...

Nende kommentaaride autorid kasutavad kohesiooni loomiseks lähtetekstis esine-
vat kategooriakomplekti *välismaale lahkujad töötud – Eestisse jääjad töötud*.

Kommentaari (6) autor annab lähtetekstis esitatud töötute Eestist lahkumise
probleemile omapoolse hinnangu, kasutades lahkujate kohta halvustavat noomeni-
fraasi *need luuserid*. Mitmuse 3. isiku kasutamine ja lause *Saab õhu puhtamaks*
näitavad, et kommenteerija ise ei kuulu lahkujate hulka.

Kommentaari (7) autor esitab üldise fraasi *olgu ükskõik kui sitt*, mille gram-
matiline vorm viitab praegusele olukorrale. Seejärel kasutab ta ainsuse 1. isiku
pronoomenit *ma*, kategoriseerides selle kaudu iseennast kas töötuna (kellel on halb
elada) või potentsiaalse töötuna. Samas määratleb ta enda jäämist mitte majandus-
liku, vaid ideoloogilise kategoriseerimise kaudu (*kodumaad ma ei jäta*) Eesti elu
väärtustajaks, Eestisse jääjaks. Enda kategoriseerimise kaudu seob kommenteerija
end lähtetekstiga.

Kommentaari (8) autor seob oma kommentaari lähtetekstiga ja kommentaariga
(7). Ta esitab oma seisukoha vanasõna parafraasina (*parem kooruke kodus kui...*),
pöörates selle sõnumi ümber ja esitades oma seisukoha mitte vastanduse, vaid peh-
mema parem – halvem skaala abil. Samas ei osuta ta otseselt, kas tema on läinud
või mitte. Ka on siin oluline see, et kirjutaja kategoriseerib ennast majanduslikest
kategooriatest lähtudes.

4.2. Teemaga seotud kategoriseerimine

Lähteloo teema on töötute lahkumine Eestist ja lootuse kaotus. See toob sisse eri-
nevad inimeste kategoriseerimise komplektid: *töötud – pensionärid – ettevõtjad*,
välismaale lahkujad töötud – Eestisse jäänud töötud, *Reformierakond – Kesk-*

erakond, valitsus – opositsioon. Järgnevad kommentaatorid asuvad looma enda kategooriakomplekte.

Vaatame kategoriseerimist näites (1). Siin toob kommenteerija sisse kategooria *ametnikud*, kelle hulka ta paigutab lähteteksti poliitikud. Kategoriseerimiseks kasutab ta alamust ja väiksust osutavat deminutiivi *ametnikuke* ja ametnike suurt hulka, organiseeritust ja ilma oma näota olemist osutavaid sõnu *ametnikehordid* ja *ametnikerivi*. Ametnikele omistatakse *eluvõõrus, lastemulin, maa peal mitteolemine*. Nende teksti iseloomustatakse räige väljendiga *tatti pritsima*. Lapselikkus võib siin olla seotud lähteteksti poliitikute vanusega, mille suhtes kõneleja positsioneerib ennast vanemana. Aga teisalt ei kõnele ta otse konkreetsetest inimestest ja nii võib neid omadusi pidada omaseks kõigile ametnikele. Ametnikele vastandatakse kõik teised, keda kategoriseeritakse kui enamuses iseseisvalt valikuid teinud, riigis pettunud inimesi. Sealjuures kategoriseerib kirjutaja ennast poliitikute/ametnike vastasena. Samas asetab ta ennast ametnikest kõrgemale positsioonile ja targa maks. Tekst osutab, et üldjoontes teab kõneleja seda, mida oleks pidanud tegema. Kokkuvõttes luuakse komplekt *ametnikud – mitteametnikud (= inimesed)*, milles ametnikke hinnatakse ühemõtteliselt negatiivsete tunnustega.

Kui vaatame samal viisil läbi kõik kommentaarid, siis saame välja tuua mitu kategooriate komplekti, millesse kuuluvad erinevad kategooriad, mis esinevad vastanduses või moodustavad ridu.

Esimene komplekt võiks kanda nime *Kodumaa*. Selles olevad kategooriad on *kohalikud – välismaal olijad, jääjad – lahkujad, koduväärtustajad – nomaadid, Eesti patrioodid – välismaa elu hindajad*.

Teine suurem rühm kategooriaid koondub *Töötuse probleemi lahendamise viisi* ümber, milles on vastandused *passiivsed kõrvaltvaatajad – aktiivsed osalejad, omavahel kaklejad – koos lahendust otsijad, kirujad, solvajad – arutlejad, võitjad – kaotajad, haritud – harimatud*.

Kolmas teema on valitsuse ja parteide tegutsemise tööpuuduse leevendamiseks, mille võib kokku võtta komplektideks *Partei ja ideoloogia ning Riik ja rahvas*. Siia kuuluvad kategooriad *poliitikud – mittepoliitikud, vasakideoloogia – paremideoloogia, Reformierakond – Keskerakond, ametnikud – rahvas, enesele lootjad – riigile lootjad, riik kui röövel, mitteabistaja – rahvas kui ohver*.

Neljas rühm kommenteerijate kasutatud kategooriaid tuleneb Eesti elanikkonna varalisest kihistumisest ja päritolust: *orjamentaliteet – härramentaliteet, rikkad – vaesed, tööandjad – töövõtjad, pealinlased – perifeerias elavad inimesed*.

Omaette rühma moodustavad rahvuse alusel loodud kategooriad, nagu *eestlased – muud rahvad, venelased*, ning perekonnaga seotud kategooriad, nagu *pereinimesed – üksikud, abielus – vabas kooselus inimesed, lapsevanemad – lasteta inimesed, mehed – naised*.

Nende komplektide puhul paistab silma kolm joont. Esiteks, need komplektid on omavahel seotud ja moodustavad sellisel sidusa komplektide võrgustiku. Teiseks, komplektide liikmed korduvad erinevates kommentaarides ja loovad selle kaudu sidusa kategooriate võrgustiku. Ja kolmandaks, need komplektid seostuvad lähtetekstis esinenud kategooriatega kahel viisil. Peaaegu kõik nad arendavad neid edasi. Lisaks toovad aga kommenteerijad sisse hoopis rahvuse ja perekonna ümber ehitatud kategooriate komplektid. Samas aga jääb kõrvale üks lähteteksti oluline paar, nimelt vastandus valitsuse ja opositsiooni vahel.

4.3. Lähteteksti tegelaste kategoriseerimine

Teise kihi moodustab lähteloo kahe seisukohavõtja kategoriseerimine.² Kommentaarium sisaldas kokku 34 KS-ile ja TR-ile viitavat kommentaari. KS-i nimetas kokku 25 kommentaari, sealhulgas kuus positiivset ja 19 negatiivset. TR-i nimetatavatest kommentaaridest oli kaheksa negatiivse värvinguga ja üks positiivne. Ajaliselt vahelduvad negatiivsed kommentaarid üksikute positiivsetega. Kategoriseerimisel kasutatakse tegelaste ees- ja perekonnanimesid, erinevaid omadus- ja nimisõnu.

Esmalt vaatame KS-i kategoriseerimist. Siin moodustavad ühe rühma kommentaarid, mis väljendavad üldjoontes nõusolekut KS-i esitatud seisukohtadega. Analüüs näitab, et peaaegu kõigis neis on KS-ile viidatud perekonnanimega (nagu näited 9–12), ühel juhul on kasutatud nii ees- kui ka perekonnanime (näide 13).

- (9) Jospel, 15.01.2010 07:33
Veider suisa, aga ma olen **Simsoniga** nõus. Tema väide, et töötud on riigi poolt haritud, on muidugi ilustav. väga paljud on ise maksnud oma hariduse eest. Mina sh.
- (10) Ega **Simson** seda ei öelnud, 15.01.2010 08:08
... et minge otsige tööd välismaalt.
“Üks näide on see, mida on valitsus ise soosinud Juhan Partsi sõnade läbi, et inimesed, kellel pole Eestis tööd, minge otsige tööd välismaalt.”
Kus need välismaad on, mis avasüli eesti töötuid vastu võtavad? Minu meelest välismaal saavad tööd ikka hakkajad inimesed. ..
- (11) jes, 15.01.2010 08:31
Tubli Simson, nii täpselt läheb. Maapiirkondadest on enamus sunnitud ära minema. Kurb on lugedes pidevalt kommentaare, et rahvas ei saa aru kahe erakonna kardinaalsest erinevusest. ..
- (12) Kristi, 15.01.2010 11:07
Toetan **Simsonit**. Ilma Keskerakonnata oleks töötute seis täiesti lootusetu.
- (13) pennu, 15.01.2010 08:19
Kadri Simsoni jutt vastab tõele. Mul omal palju tuttavaid kes läinud Soome tööle ja mitte juhutöid tegema vaid oma ala spetsialistid. Tööd on küll ja jääb ülegi. ..

Teise rühma moodustavad kommentaarid, milles suhtutakse KS-i ja tema sõnumisse negatiivselt. Nendes on kasutatud kategoriseerimiseks erinevaid vahendeid, mis moodustavad seitse rühma.

- 1) Ebaküpsusele, noorusele, väiksusele viitavad, n-õ vähendavad keelendid, nagu eesnimele lisatud deminutiivliide, eesnime modifikatsioonid, eesnime kordus, hellitavad ja/või väiksusele osutavad adjektiivid, ebaküpsusele osutavad noomenid, mis tõstavad esile kategooria *noor*, *kogenematu*, *ebaküps inimene* vastandatuna kategooriale *vana*, *kogenud*, *elutark inimene* (näited 14–16).

² Vaatame siinkohal vaid neid kommentaare, kus on äratuntavalt nimetatud kas ühte tegelast või mõlemat korraga. Jätame kõrvale kommentaarid, mis käivad selle kollektiivi kohta, kuhu nad kuuluvad.

- (14) Pro Sun, 15.01.2010 07:31
Kadrikena, see on tõepoolest hea ettepanek, aga ainult sahkerdamiseks!
 Tõeliselt hea riigi-petu-süsteem! ..
- (15) **kAI**, 15.01.2010 07:37
kallike, sa ise võiks siit jalga lasta ja eediku kaasa võtta:)
- (16) PaxMax, 15.01.2010 07:44
 Kas **lapsesuu** kutsub legaalselt maksudest kõrvale hoidma??
- 2) Soole ja perekonnaseisule viitavad vahendid, mille abil on KS arvatud kuuluvaks kategooriasse *noor abielunaine*, kelle põhiülesandeks peaks olema sünnitada ja kasvatada lapsi (näide 17).
- (17) raivo lents, aasuallika@hotmail.ee, 15.01.2010 13:17
Kena proua Kadri!
 Minge koju, sünnitage lapsi, kasvatage ja kasvage koos nendega. No ei sobi Teile need rumalad väljajätmised!
- 3) Nõukogude ajale ja korrale viitavad tiitlid, nagu *sm, esimees, seltsinaine*, mille abil muudetakse eksplitsiitseks kategooriakomplekt *Keskerakond – ülejäänud erakonnad* või *poliitikud – rahvas*. Esimesel juhul kategoriseeritakse KS-i erakondliku kuuluvuse ning erakonnale omistatud maailmavaate kaudu, teisel juhul ametipositsiooni, so poliitikuks olemise kaudu laiemalt (näited 18–20).
- (18) tegelikult, 15.01.2010 07:19
Esimees Simson tegutsebki selle nimel, et Eesti võimalikult halvasti välja näeks, inimeste usaldus riigi vastu kaoks ning inimesed lahkuksid. Seda ränka tööd teevad kesikud rõõmsalt koostöös oravatega.
- (19) **sm. Simson** saab asuda, 15.01.2010 08:24
 tootvale tööle ja eeskujuks noorsoole.
- 4) Otsesed halvustavad omadus- ja nimisõnad (näide 20).
- (20) **mõtetu eit**, 15.01.2010 07:44
 sulikamp eediku juhtimisel on paljuski teinud et eestil tervikuna kehve-mini läheb, aga see ongi nende eesmärk et eestist tuleks sillamäe ja narva taoline vene agul, seega seltsinaine simpson võiks peeglistse vaadata enne kui selliseid arutuid väiteid loobib
- 5) Otsene pöördumine või viitamine eesnimel (näide 21).
- (21) Totu, 15.01.2010 07:45
kadri, kas oled vanu lehti lugenud vä ?????
- 6) Otsene viitamine perekonnanimega (näide 22).
- (22) maksumaksja, 15.01.2010 08:39
 Kas **Simson** on kunagi töötanud?

7) Ebaselge, kuid siiski negatiivne määratlemine kultuuriallusiooni kaudu (näide 23).

(23) keskarvur, 15.01.2010 08:03
Kadripäev ammu möödas!!

Järgnevalt vaatame TR-i kategoriseerimist. Talle viitamiseks kasutati enamikul juhtudel ainult perekonnanime ilma tiitlite, deminutiivide või adjektiivideta. Eesnimega ei viidatud üheski kommentaaris.

(24) jajah, 15.01.2010 08:12
Rõivas ise jookseb siin lahtist ust peaga maha praegu, pole sel KE ideel häda midagi tavainimese jaoks. RE jaoks muidugi on vilets idee, aga lihtsalt sellepärast, et see iseendale pähe ei turgatanud.

(25) töötü, 15.01.2010 08:37
Rõivase jutt ei veena, tahaks täpsemalt teada, kuhu need miljardid kaovad?

Ühes kommentaaris viitab kommenteerija TR-ile konstruktsiooniga *me Rõivas*, mis asetab TR-i ütlejast otsekui allapoole (vrd KS-i kohta kasutatud väiksusele, ebaküpsusele osutavate viitamisega) (näide 26). Samalaadset pronoomeni *me* kasutust leidub erinevates asümmeetrilistes suhtlussituatsioonides, näiteks täiskasvanu – lapse ja arsti – patsiendi suhtluses.

(26) töötü, 15.01.2010 08:23
kui hästi **me Rõivas** oskame valetada kogu aeg. Kas te hiljaks ei ole jäänud, Siis kui õige aeg oli midagi ära teha, siis ütlesite, et iga inimene päästku ennast ise ja see tendents jätkub.

Mõnes kommentaaris viidatakse mõlemale poliitikule. Kommentaar (27) sisaldab negatiivset hinnangut KS-i ja positiivset hinnangut TR-i kohta.

(27) allar_, 15.01.2010 08:49
Paar aastat tagasi oli Iirimaa meie suur eeskuju. Olgem printsiipiaalsed - mingem lõpuni. Ka Iirimaa jooksis omal ajal noortest tühjaks, jäid ainult vanamehenässid, kes end külakõrtsis täis kaanisid, midagi meie poetaguse seltskonna taolist.
See ei seganud Iirimaad tuhest tõusmast, et siis täie matsuga taas näoli mutta lennata. Kokkuvõttes - pole vaja närveldada, **Kadri**. Pealegi ei sõltu sinust niikuini midagi. **Rõivas** on vähemasti aus ja räägib eurorahade abist. Need rahad on aga teadagi kelle kontrolli all.

Kommenteerija annab lähteloos esitatud KS-i arvamustele negatiivse varjundiga hinnangu, pöördudes KS-i poole eesnime ja sinavormi kasutades (*sinust ei sõltu midagi*). Positiivsema hinnangu saanud TR-ile seevastu viitab kommenteerija perekonnanimega. Teine võimalus on seletada erinevat viitamist KS-ile ja TR-ile selles kommentaaris asjaoluga, et TR jääb otseselt dialoogist väljapoole, n-ö tema positsioonile, samas kui KS-i poole pöörduetakse otse.

Vaatame võrdluseks kommentaari (28), kus TR-i esitatud väited saavad negatiivse, KS-i omad aga positiivse hinnangu.

(28) töömees, 15.01.2010 13:25

Huvitav oleks teada, missugune **noormees Rõivase** head ettepanekud, missuguseid töökohti vajatakse ja siis seega, missuguseid töökohti vaja luua. Kas riigil on mingi pikemas perspektiivis nägemus, mida, milleks ja kuidas siin Eestis üldse peaks majanduselu edasi minema. Lammutatud, mitmetest välismaa riikideest on aga eeskuju võetud, kuid kas keegi ka analüüsib, et mis mujal sobib ja toimib, see meie kliimaase ja arvestades rahvuslikke traditsioone ja psüühikat, ka ikka sobib. **Proua Kadri Simsoni** jutus on ju iva ja mõnikord tekib küll tunne, et siit lausa aetakse minema neid, kes pole need rikkad ja ilusad. Ei ole kohe mitte kade varakate varanduse pärast, aga keegi peab ju seda nõ mustemat ja osavamattööd ka tegema. Nii et **Proua Simsoni** sõnu võiks ikka tõsiselt võtta.

TR-ile viidates on kommenteerija lisanud perekonnanimele lisandi *noormees*, KS-i nimetades aga kasutanud tiitlit *proua*, lisades sellele esimesel juhul nii ees- kui perekonnanime, teisel juhul ainult perekonnanime. Isikuviitamise *noormees Rõivas* abil kategoriseerib kommenteerija TR-i kui noort, kogenematut meest. KS-i nimetamisel kasutatud täispikk nimeversioon ja tiitel *proua* vastandavad teda analüüsitud kommentaaris ebaküpsena kujutatud TR-ile. See on kogu kommentaariumi ainuke kommentaar, kus TR-i on kategoriseeritud vanuse kaudu.

Analüüs näitas, et kommenteerijatel olid olemas selged positiivsed või negatiivsed hoiakud mõlema poliitiku suhtes. Sealjuures kategoriseeriti mees- ja naispoliitikut erinevalt. Meespoliitikut kategoriseeriti keeleliselt ühtemoodi, olenemata kategoriseerija positiivsest või negatiivsest hoiakust tema suhtes. TR-i kohta leidus vaid üks kommentaar, mis viitas tema vanusele, soo ja perekonnaseisu põhjal teda ei kategoriseerita. Ülejäänud juhtudel nimetasid kommenteerijad teda nimega (*Rõivas, see Rõivas, me Rõivas, hr Rõigas* [nimi on valesti kirjutatud]).

Naispoliitiku kategoriseerimiseks kasutasid positiivse ja negatiivse hoiakuga kommenteerijad erinevaid vahendeid. Positiivsetes kommentaarides viidati KS-ile perekonnanime abil. Negatiivsetes kommentaarides kasutati mitmesuguseid keelelisi vahendeid, mille abil teda kategoriseeriti soo, vanuse, pereseisu ja lastetuse põhjal. Tipp-poliitikust naine kategoriseeriti kodu ja pere komplekti kaudu.

Seega näitas analüüs, kuidas kommentaatorite poolt iseseisvalt sisse toodud kategooriate komplektid seostusid mitte lähteteksti teemadega, vaid selles sõna võtnud isikutega. Sealjuures kategoriseeritakse kumbagi tegelast erinevalt, luues ühelt poolt nendevahelise vastanduse ja teisalt kummagi puhul eraldi selgelt ühtse kategooriate võrgu. Olulisim on aga, et need vastandused pole tehtud mitte nende poliitiliste vaadete, vaid soopõhise kategoriseerimise kaudu.

4.4. Järeldused

Kommentaariumi rühmakuuluvuse kategoriseerimise analüüs näitas, et kommenteerijate ehitatud kategooriad ja nende komplektid ei ole juhuslikud. Ühe liini moodustavad komplektid, mille moodustamisel lähtuvad kommenteerijad lähteteksti kategooriatest, detailiseerivad ja arendavad neid edasi. Teise liini moodustavad komplektid, mis on toodud sisse kommenteerijate endi poolt ja mis kategoriseerivad mitte lähteteksti teemasid, vaid lähtetekstis esinenud poliitiku. Kategooriate ja nende komplektide omavaheline sidusus näitab, et kommenteerijad arvestavad üksteise poolt kasutatud kategooriaid ja ehitavad neid üles üksteisele toetudes.

Samal ajal on näha, kuidas kommentaatorite endi poolt sisse toodud kategoriseerimise kaudu loob suur osa neist endale patriarhaalse identiteedi antud suhtluses.

Kokkuvõttes moodustub kategoriseerimise kaudu teine võrgustik, mis loob sidususe erinevate tekstikogumi alaosade vahele. Siinjuures ei ole tegemist mitte lineaarse, vaid mittelineaarse sidususstruktuuriga.

5. Kokkuvõte

Meie analüüs näitas, et netikommentaare koos lähtetekstiga võib vaadelda kui dialoogiakte, mis moodustavad sidusa dialoogi. Sidusus saavutatakse kahe võtte abil. Ühelt poolt luuakse see üksikute naabruspaaridest koosnevate (või harva ka pikemate) mikrodialoogide abil, nii et kogutulemuseks on põõsasstruktuur, mis on küll ajas lineaarne, kuid naabruspaarid võivad olla katkestatud: esi- ja järelliige ei järgne teineteisele vahetult, vaid nende vahel asub teisi naabruspaare või nende liikmeid. Teiselt poolt luuakse sidusus lähteteksti teemade ja tegelaste rühmakategoriseerimise abil, mille tulemuseks on üksteisega tihedasti seotud, mittelineaarne kategooriakomplektide võrgustik. Seega kujuneb netikommentaariumis kahetasmeline struktuur ja sidusus.

Teiseks, kuigi tegu on kirjaliku suhtlusega, milles suhtlejad ei ole omavahel seotud selliselt nagu suulises suhtluses, järgivad nad siiski suulise spontaanse dialoogi ülesehituse põhimõtteid (naabruspaare) suhtluskeskkonna (interneti) erijoontest tingitud muudatustega.

Kolmandaks, analüüs näitas, et suulise suhtluse analüüsi kvalitatiivsed meetodid vestlusanalüüs ja rühmakategoriseerimise analüüs on edukalt rakendatavad seda tüüpi netisuhtluse analüüsimisel. Just need meetodid võimaldavad välja tuua selle suhtluse olulised erijooned.

Edasine töö seisneb siin läbiviidud juhtumianalüüsi tulemuste kontrollimises ja üldistamises. Eeskätt huvitab meid leitud kategooriate esinemine ja kasutus muudes netikommentaariumides, samuti see, kuidas need kategooriad on seotud mõne üldisema ontoloogiaga.

Viidatud kirjandus

- Drew, Paul 1984. Speakers' reporting in invitation sequences. – J. M. Atkinson, J. Heritage (Eds.). *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press, 129–151.
- Kasterpalu, Riina; Gerassimenko, Olga 2006. Vestlusanalüüs. – I. Tragel, H. Õim (Toim.). *Teoreetiline keeleteadus Eestis II*. Tartu Ülikooli üldkeeleteaduse õppetooli toimetised, 7. Tartu: Tartu Ülikool, 112–126.
- Pomerantz, Anita 1984. Agreeing and disagreeing with assessments: some features found in preferred/dispreferred turn shapes. – J. M. Atkinson, J. Heritage (Eds.). *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press, 57–101.
- Sacks, Harvey 1992. *Lectures on Conversation*. Oxford: Blackwell.
- Sacks, Harvey; Schegloff, Emanuel A.; Jefferson, Gail 1974. A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. – *Language*, 50, 4, 696–734. doi:10.2307/412243
- Schegloff, Emanuel A. 1987. Between micro and macro: contexts and other connections. – J. C. Alexander, B. Giesen, R. Münch, N. J. Smelser (Eds.). *The Micro-Macro Link*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 207–234.
- Schegloff, Emanuel A. 1990. On the organization of sequences as a source of “coherence” in talk-in-interaction. – B. Dorval (Ed.). *Conversational Organization and its Development*. Series *Advances in Discourse Processes*, XXXVIII. New Jersey: Ablex Publishing Corporation, 51–77.
- Schegloff, Emanuel A. 2007a. Categories in action: person-reference and membership categorization. – *Discourse Studies*, 9, 4, 433–461. doi:10.1177/1461445607079162
- Schegloff, Emanuel A. 2007b. *Sequence Organization in Interaction. A Primer in Conversation Analysis*, Vol. 1. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511791208
- Sidnell, Jack 2010. *Conversation Analysis. An Introduction*. Sussex: Wiley & Sons.

Tiit Hennoste (Tartu Ülikool) on uurinud suulist suhtlust, sh eneseparandusi, kasutades vestlusanalüüsi.

tiit.hennoste@ut.ee

Olga Gerassimenko (Tartu Ülikool) on uurinud tagasisidevahendeid eesti ja vene suulises suhtluses.

olga.gerassimenko@ut.ee

Riina Kasterpalu (Tartu Ülikool) uurimisvaldkonnad on dialoogipartiklid, sama- ja erimeelsus suulises dialoogis.

riina.kasterpalu@ut.ee

Mare Koit (Tartu Ülikool) on uurinud dialoogi modelleerimist arvutil.

mare.koit@ut.ee

Krista Mihkels (Tartu Ülikool) on uurinud parandusi suulises eesti keeles.

krista.mihkels@ut.ee

Kirsi Laanesoo (Tartu Ülikool) on uurinud retoorilisi küsimusi eesti argivestlustes.

kirsi.laanesoo@ut.ee

Anni Oja (Tallinna Ülikool) on uurinud internetikeelt.

cashmir@gmail.com

Andriela Rääbise (Tartu Ülikool) uurimisvaldkonnad on suuline kõne, telefonisuhtlus, infodialoogide struktuur.

andriela.raabis@ut.ee

Lisa 1. Kommentaariumi lähtetekst

Simson: töötud kaotavad lootuse või lahkuvad Eestist

www.DELFI.ee, 15. jaanuar 2010 06:55

Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni esimehe Kadri Simsoni hinnangul on täiesti reaalne oht, et olukord töötusega võib pooleteise aasta jooksul ummikusse joosta.

Töötukassa prognoosi järgi hakkab töötute arv kahanema alles tuleva aasta teisel poolel. Simsoni sõnul võib selle aja jooksul paljugi juhtuda ning tõi välja kaks võimalikku riskistsenaariumi.

“Üks näide on see, mida on valitsus ise soosinud Juhan Partsi sõnade läbi, et inimesed, kellel pole Eestis tööd, minge otsige tööd välismaalt. Esimene võimalus on see, et väga paljud tööealised inimesed lahkuvad Eestist. Ja me kõik teame, et Eesti on väga väike riik ja ühtegi inimest ülearuseks lugeda on enneaegne. Kui me teeme erinevaid algatusi, et inimesi juurde sünniks, miks me peaksime ära põlgama tööealisi inimesi ja riigi poolt haritud inimesi,” rääkis Simson Delfile.

Teine riskifaktor on Simsoni arvates see, et täna veel korrektselt töötuna vormistatud inimesed kaotavad lootuse töö leida. “Meil on üle 40 000 inimese Eestis, kes on otsinud tööd üle aasta. Ja mingil hetkel kaotavad nad lootuse, ja kui inimene on kaotanud lootuse, siis see ei tule tagasi ka siis, kui Eesti riigi majandus peaks taastuma hakkama. Nad on riigile kaduma läinud inimesed.”

Keskerakonna ettepanek jäi riigikogu toetuseta

Simsoni sõnul ei ole riigikogus toetust leidnud Keskerakonna fraktsiooni ettepanek, et ettevõtjad ja kohalikud omavalitsused, kes võtavad tööle inimese, kes on vähemalt kolm kuud olnud ametlikult töötutu, ei peaks selle inimese eest maksma sotsiaalmaksu. “Kalkulatsioon on väga lihtne – kui inimene on kodus ja ilma tööta, siis ta ei maksa ei sotsiaalmaksu, ta ei maksa ka tulumaksu ja ta sõltub abirahadest. Ja nüüd, kui talle loodaks töökohta ja ta hakkaks tööl käima, siis punkt üks – annab ta oma panuse majanduse taastamisele, punkt kaks – hakkab ta maksma tulumaksu ja punkt kolm – ta ei sõltu enam abirahadest,” selgitas Simson.

Rõivas: Keskerakond murrab lahtisest uksest sisse

Riigikogu rahanduskomisjoni reformierakondlasest esimees Taavi Rõivas ütles Delfile, et Keskerakond on oma eelnõuga totaalselt hiljaks jäänud. “See on juba täiesti lahtisest uksest sisse murdmine. Täna on juba palju tõhusam asi töös, mille nimi on palgatoetus,” ütles Rõivas Delfile.

Teine põhjus on see, et selle ettepaneku vastu on protestinud ka pensionäride ühendused, sellepärast, et kui mingil osal töötajatel ei makstaks sotsiaalmaksu, siis see oluliselt vähendab sotsiaalmaksu laekumist. Sellega omakorda on seotud nii pensionide suurus kui kogu Eesti meditsiin ehk siis haigekassa.

Simson: valitsuse palgatoetusest ei jätku

Kadri Simson ütles aga, et valitsuse poolt palgatoetuseks ettenähtud summast jätkub umbes sama paljude inimeste tööle aitamiseks, kui jaanuari esimesel nädalal uusi töötuid lisandus. “Ja sellest summast peaks jätkuma terveks aastaks,” märkis Simson.

Rõivas siin probleemi ei näe. Tema sõnul ei ole sellist varianti, et palgatoetuse vahendid lihtsalt otsa saaksid. “Juhul, kui selgub, et huvi palgatoetuse vastu on suurem kui eelarves ettenähtud vahendid, siis ma pean küll täiesti reaalseks seda, et neid vahendeid ümber vaadata. Me kasutaksime Euroopa Liidu vahendeid ja see on täiesti võimalik,” ütles Rõivas.

Rõivase sõnul on tööpuuduse vähendamine valitsuse prioriteet ja vahendeid selles osas kokku ei hoita. “Summa, mis käesoleval aastal läheb tööpuuduse vähendamiseks on ligi neli miljardit krooni.”

ADJACENCY PAIRS AND CATEGORIZATION IN INTERNET COMMENTARIES AS MEANS OF CREATING A COHERENT DIALOGUE

**Tiit Hennoste, Olga Gerassimenko,
Riina Kasterpalu, Mare Koit, Krista Mihkels,
Kirsi Laanesoo, Anni Oja, Andriela Rääbis**

University of Tartu, Tallinn University

We are studying how an inherent dialogue structure is established by the conglomeration of an Internet opinion article and its comments. We are using methodology of conversation analysis with the focus on membership categorization analysis. Empirical material of the current study is a news article published on the Estonian Internet portal Delfi meant for commenting and its 171 anonymous comments.

The study shows that the core structure of the dialogue is formed by micro-dialogues consisting of two turns: the source article and its comment. Coherent parallel sub-dialogues are formed like in the spoken conversation. Relations between turns are formed following the social norms of building adjacency pairs in spoken face-to-face interactions, even though the participants do not have responsibility for the maintenance of the conversation.

Besides the linear micro-dialogue structure there is at least one additional structure layer. The layer is formed by the complex category sets built by participants using membership categorization of the agents of the source text as well as the commentators themselves. As a result, the coherence of turns is also structured non-linearly.

The main agent of the source text is Kadri Simson (KS), the chairperson of an opposition party. She is set in contrast with Taavi Rõivas (TR), the chairperson of the financial commission, a member of the government party.

Negative attitude is expressed in most comments. KS is clearly categorized on the basis of her gender, age, marital status, not having children. A woman – top politician is determined through home and family (a young woman without children is negative). On the contrary, only one comment points to TR's age (young man); his gender and marital status are not explicitly pointed out.

In negative categorizations to KS, mostly the first name (Kadri) is used. In positive categorizations only the family name appears. Only the family name is used in negative comments to TR. Therefore, the first name of a woman is a negative sign here.

Keywords: Internet comments, dialogue structure, conversation analysis, membership categorization analysis, Estonian